

L' ART DEL PAGÈS

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Un cep d' inapreciable valor.

Lo Mandó.

Son origen es misteriós ⁽¹⁾ n' obstant, los habitants del poble de La Escala 'ns con tan que dit cep fou importat á primers d' aquest sigle per los frares del mateix que 'l conresaban ab molt cuydado y 'l propagaban entre sos feligresos: no tardaren en ferne plantaciós, y á mida que anaban coneixent sas bonas qüalitats lo preferiren á tots los que fins alashoras cultivaban, arribant á un punt que avans de la invasió filoxérica, y fins avuy ⁽²⁾, las tres qüartas parts de sas plantaciós son de *Mandó*: ben aviat se doná á coneixe en lo restant del Ampurdá y allá per los anys 52 á 70 s' en feren grans plantadas á las que també sorprengué lo malahit pugó; vingué després la reconstitució dels vinyats per medi dels ceps americans y lo *Mandó* ocupa lo primer lloch com empelt.

Dihuen que hi há tres classes de *Mandó*, yo sols ne co-

(1.) En la Saboya cultivan un cep ab lo nom de *Mondeuse* y aquest mateix porta 'l nom de *Persagne* en la regió Lyonesa, pais molt humit y propens á boyras

(2.) En La Escala 's conservan encare moltes vinyas en bastant bon estat, favoridas per un terreno completament sorrench, arrivant la sorra á una fondaria de metres.

nech duas, tal vegada una 'd' ellas s' haurá criat en aquest á efecte d' una hibridació natural.

No m' ocuparé en la descripció del cep *Mandó* porque seria molt llarga, pero sé que faré resaltar las condicions que l' adornan y el perquè de sa acceptació en nostre país vitícola.

Lo *Mandó* fou molt ben rebut al principi per la excel·lencia de son fruyt en qualitat y quantitat; aclimatació, sobre tot, en los terrenos baixos frescals y humits; indemne al *oidium* y de gran producció anyal.

Fá dos anys no 's sabia si 'l *Mandó* resistia ó no las malalties criptogámicas exteriors; per cert han passat ya dos anys de prova havent sortit triufant de totes, principalment del *mildiu* que tan dona que fer.

Provas: l' any passat en la mateixa població de La Escala hont se treballá molt poch pera combatre lo *mildiu*, perderen tot lo fruyt dels ceps garnatxa, carinyena, y altres exceptuant lo del *Mandó*, que encara que li caygueren moltes fullas no perjudicá per res al fruyt que seguí la marxa natural, arrivant á la berema completament sá y madur, deixant admirats á sos propietaris al mateix temps que miraban molt afligits la pérdua de fruyt dels altres ceps.

Ab alguns amichs sortirem un dia á recorre algunas plantacions de ceps americans y casualment se 'ns presentá á la vista una vinya vella bastant extensa, (deu vessanas), situada en lo plá en terreno sorrench frescal; sens cap dubte que 'l propietari d' aquella vinya lo va plantar convensut de que tot eran garnatxes, y com es inevitable una barreja, aixís passá, puix que hi habia un 10 per cent de ceps *Mandó*; tinguerem de presenciar

un quadro llastimós, pero al mateix temps nos confirmarem de la resistencia del *Mandó*, que conservaba son preciós fruyt mentres mirabam la pérdua de 100 cargas de rahims. Lo mateix ha succehit aquest any.

Si tinguessim de dir lo succehit enguany seria aixó una serie de repeticions: tots los propietaris del Ampurdá están ben convensuts de que lo *Mandó* es un cep de grans condicions, molt llevador, de molt color lo ví que 'n surt bastant fort de graus y sobre tot resistant, lo cep, al *mildiu* y *oidium*.

Un' altre bona condició es la de que s' empelta y solda perfectament ab los Riparias, Solonis, Jacquez, Rupestris, es á dir, ab tots.

També han donat provas d' una gran resistencia al *mildiu*, l' Alicant H. Bouschet, lo Carinyena Bouschet, Aramón Francés y particularment lo Gran negre-Calmette Bouschet, havent fet la prova de deixar sens sulfatar una dotsena de ceps y están avuy completament sans y bons; los Americans, San Salvador, Secretary, Blackdefiance Triumph, Duche, Cuningham, Herbemonts, etc., etc., també han donat provas de ser molt resistents.

Figueras 7 Septembre 1889.

JOAN MALLEU.

L' ácit fosfórich y l' adob de la terra pera 'l blat.

(Acabament)

Lo camp d' experiments de la estació agronómica del Est, ha estat consagrat per espay de vuyt anys seguits (1871-1878) al estudi de la influencia sobre 'ls rendiments de la forma de las materias fertilisants de la mateixa naturalesa y especialment al estudi de la acció del ácit fosfórich en sos diversos estats. Del resultat total d' aquets experiments me limitaré á extréuren las xifras relativas al rendiment del blat en parcelas de cinch

àreas cada una, que reberen la mateixa dosis d'ázoe, de potassa y d' ácit fòsfòrich baix diverses formas, y á indicar las conclusiones generals d' aquets vuyt anys d' experiments.

Las xifras següents me semblan concluhents:

	Quintars
Blat sobre superfosfat ha donat.	20,00 per hectàrea
Blat sobre fosfat precipitat.	20,40 —
Blat sobre fosfat natural en pols.	20,20 —

La successió de cullitas dels vuyt anys sobre 'l mateix camp en aquestas tres condicions d' adob, ha estat la següent:

1871	Patatas (sobre adob)
1872	Ségol en vert.
1873	Colza (sobre adob)
1874	Blat Galland
1875	Remolatxas (sobre adob)
1876	Ordi cavaller
1877	Moresch gegant (sobre adob)
1878	Civada de las Salinas.

Lo rendiment mitj per hectàrea, en aquest período de vuyt anys ha donat los següents resultats:

Adobs	Pes total de la cullita.
1, Fosfat precipitat.	12,581 kilos.
2, Superfosfat.	12,570 —
3, Fosfat natural.	12,097 —
4, Pols d' os.	10,386 —

Aquestas xifras demostran ab evidència que 'l sulfat precipitat ha donat resultats, al menos iguals, en l' espay d' aquest período de vuyt anys, als que ha produhit lo superfosfat. Lo fosfat natural en pols que vé tot seguit ha proporcionat rendiments que no difereixen de 3,9 0/0 dels resultats obtinguts ab lo superfosfat, mentres que la pols d' ossos, per altra part en iguals condicions, ha produhit cullitas qual pes mitj per hectàrea es inferior de 17 0/0 al rendiment del fosfat precipitat. En efecte, si 's representa per 100 lo rendiment idéntich del fosfat precipitat y del superfosfat, se troba pera las duas altrás formas del ácit fòsfòrich las xifras de rendiments següents.

Fosfat precipitat y superfosfat	12,580 = 100
Fosfat tribássich natural.	12,097 = 96,1
Pols d' ossos.	10,386 = 82,5

Aixís en una adobada completa (ácit fòsfòrich, potassa, ázoe) afegida á una terra molt pobre en ácit fòsfòrich (0,06 0/0 se nota: 1.er que 'l fosfat precipitat ha donat cullitas al menos iguals en

lo conjunt de la rotació á las que s' obtenen ab lo superfosfat; 2.^{on} que 'l fosfat tribássich ha tingut un valor fertilisant de 4 0/0 á penas, inferior als del superfosfat y del fosfat precipitat; 3.er que la pols d' ossos, qual materia orgánica 's descompón ab molta lentitut en la terra, vé en lo darrer lloch, ab un valor fertilisant comparatiu de 85,5 0/0 no mes, ó sia ab una inferioritat de 17,5 0/0.

Los experiments de M. Petermann á Bélgica, los de MM. Dunkelberg, Albert, Wagner y Markert á Alemania, los de Walker y Jamieson á Inglaterra han dut als mateixos resultats. La qüestió pot ésser considerada com resolta. En los adobs fosfatats, l' ácit fosfórich soluble en l' aygua y l' ácit fosfórich precipitat, tenen lo mateix valor agrícola y per lo tant, deuen ésser pagats al mateix preu. Los fosfats naturals en pols tenen un valor agrícola de 5 0/0 tot lo mes, inferior als dels dos altres pero com son preu comercial es molt mes baix, soch de parer que cal donárloshi la preferencia en molt gran número de cassos, y especialment en las terras ricas en materias orgánicas.

La associació dels fosfats naturals al fém d' estable á la dosis de 100 grams próximament, per cap de bestiar y per dia, es una excelent práctica; la barreja 's fá íntimament escampant lo fosfat sobre 'l jàs y aixís los fems s' enriqueixen ab un dels principis mes importants pera la vegetació.

Costant lo fosfat tribássich prop de tres vegadas menos que 'l superfosfat y 'l fosfat precipitat, sense un gran gasto mes, se 'l pot emplear á dosis triple. y mon parer es lo modo mes racional y mes económic d' adob fosfatat. Tenint los fosfats naturals un tipo variable en ácit fosfórich (de 18 á 25 0/0) cal sempre comprarlos á tipo garantit, y treure la proporció de la cantitat que deu emplearse ab la riqueza. De 500 á 800 kilos de fosfat natural en pols per hectárea constituheixen un bon adob fosfatat pera 'l blat, que deixarà en la terra després de la cullita del forment, una reserva important en ácit fosfórich pera 'ls conreus que seguirán. La primera condició pera obtenir alts rendiments en blat es fer á la terra las bestretas necessarias, en principis fertilisants, no 'ns cansarém de repetirho.

De 100 á 150 kilos de nitrat de sosa escampats per sobre del blat sembrat per la primavera, completarán l' adob necessari pera obtenir, en condicions meteorologicas favorables, un rendiment de 20 á 25 quintars, ab una bona llevor.

De Le Temps

L. GRANDEAU

SECCIÓ DE VARIETATS.

VISCA CATALUNYA.

Companys de la Plana,
¡visca Catalunya!
qui d'ella s'allunya
ha d'esser fill bort;

Molt sofreix la patria,
trista, menyspreuada!
L'han endogalada
pera xafarli'l cap:

Companys ¡fé y coratge!
alçem la bandera,
qu' un jorn la primera
en terra y mar fou.

Un jorn d'ignominia
sos furs li prengueren;
y altre jorn volguerem
son dret acabar.

¡Visca Catalunya!
No es un crit de guerra
lo que en eixa terra
aixequem avuy;

¡Visca Catalunya!
¡Traidors via-fora!
Ja s'acosta l'hora
qu'esperem ab fé;

Volem, sí, qu'entengan
tots los fills d'Espanya
qu'als de la montanya
no'ns abat ningú.

¡Companys, cor, constancia!
y ab quietas victorias
las antiguas glorias
reconquistarém!

Vich, 21 Agost 1889.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Una bona noticia als pagesos vinicultors.—Un día de l'altre setmana tinguérem lo gust de visitar las vinyas de casa Oller de Moncada, propietat de don Ramon Pujadas, y quedárem admirats al veure la ufana dels ceps y abundancia de rahims, completament lliures de la malaltia que ha destruhit quasi tota la cullita de vi de Catalunya.

Lo senyor Pujadas, té en sa propietat unas 70 mojudas de vinya; d'aquesta, 'n té las tres quartas parts d'arrendadas, y 'l restant s'ho conreuha ell mateix: donchs aquesta part cuydada per éll es la admiració de quants han tingut ocasió de contemplarla; aquell tros es un oasis en mitx d'un sorral desert; tal es l'efecte que fa rodejat de las demás vinyas totas cremadas per 'l mildiu y sense un rahim.

Aquesta vinya está composta de ceps joves de sis anys y de ceps vells que ja 'n tenen uns seixanta.

Per obtenir aquest resultat, lo senyor Pujadas no ha fet més que usar lo sulfat de coure, ab la màquina del ilustrat fabricant de Sabadell senyor Daunís; però usat ab lo cuydado que requereix y sense plányer temps; no com fan alguns pagesos que donan lo sulfat ab una escombra, esquitxant lo cep; procediment que no pot donar bon resultat perque no distribueix bé 'l líquit.

Creyém que aquesta qüestió es molt interessant per nostres pagesos, ja que 's tracta de la mort ó vida de las vinyas, lo principal element de riquesa de la agricultura de Catalunya. Per aixó 'ns apressurém á donar l' avís, y al mateix temps los que 's vulguin convéncer de nostra afirmació, no tenen més que visitar la citada vinya; y á més, lo senyor Pujadas los donará gustós las instruccions del modo d' usar lo sulfat de coure que tants bons resultats n' ha obtingut.

De (L' Arch de S. Martí.)

CALENDARI DEL VINICULTOR

SEPTEMBRE

(Continuació)

Com lo resultat fou idéntich en los dos anys, desde aleshoras suprimím lo retripitjat sens que per are hagém tingut d' arreptítnosen; per lo tant aconsellém als vinicultors que provin en petitas qüantitats lo que nosaltres ya tenim comprovat, estánt segurs de que si tenen la costúm de trepitjar molt los rahíms, ab aquella práctica obtindrán una economía notable en los gastos d' elaboració y que si no fán mes que trepitjar

lleugerament los rahíms, obtindrán mes color. Pera fer una bona trepitjada n' hi ha prou procurant que no entrin en lo cup grans sencers.

Tambe havém fet provas en un cup de doble fons á la fi de tenir la rapa constantment enfonsada, pero sia que aquest método no es bó ó que no 'l sapiguerm fer en bonas condicions, per mes que un any tinguerem lo cuydado de fiblar lo cup cada dia mentres duraba la fermentació tumultuosa pera tornar á tirarhi 'l most per la part superior del mateix á la fi de ferlo passar moltes vegadas per entremitj de la rapa, havém de confessar que 'ls resultats foren sempre negatius en quant á la intensitat del color, notant únicament que 'l ví resultaba abmes forsa alcohólica pero tan poca que no arrivaba á un mitj percent.

Una vegada resolta la forma en que s' ha de trepitjar, lo vnicultor s' ha de preocupar en si convé separar tota la rapa, part d' ella ó tirarla tota al cup. Aquestas qüestions no las podém resoldre de moment, puix per aixó s' ha de tenir en compte la classe de ví que 's vol fer, la riquesa tánica del most aixís com també l' estat de maduresa dels rahíms.

Com idea general podrém dir que si 'ls mostos son aspres de élls mateixos, creyém inútil la adició de las rapas, aixís com també si 's volen obtindre vins fins de taula; en cambi si 'ls rahíms son forts y durs es indispensable no separar las rapas pera introduhir la major qüantitat possible de llevat en lo most á la fi de conseguir una bona fermentació.

A mes de lo que havém indicat pera obtindre una bona fermentació, afegirém que s' ha de procurar omplir cada cup en 24 horas, tot lo mes 48, pera lo qual s' aumentarán los jornalers ó 's farán aquélls d' una cabuda proporcionada per conseguir dit objecte. Passadas las 24 horas, en general, lo most comensa á bullir y per lo tant al afegirhi most fret, se refreda tambe lo del cup parant la bullida comensada é introduhinthi los gérmenes de fermentacions posteriors que en general perjudican á la bona qualitat del ví. Per altre part, en los anys y comarcas frets, passa sovint que la bullida tarda dos ó tres dias en comensar; en aquest cas aconsellém que s' hi afegeixi als cups certa qüantitat de most en fermentació ó escalfat al foch: creyém inútil dir que la qüantitat de most ha de ser mes ó menys gran segons sia la cabuda dels cups. *(Continuará)*